

resni minden feladatban. Ez ad a drámának erőt és ez az igazi művészi siker, nem a »színészkedés«. A fejlődésben lévő magyar drámairodalom erős segítő társat talált benne és Herczeg, Bródy, Szécsi, Ferenczy F., Koroda, Prém és sok más magyar szerző az ő erejével jutott színpadi erőhöz és sikerhez.

Császár Imre a magyar színészetnek a legendás korából a jelenbe vetített alakja. Mindenekelőtt származása, neveltsége, magával hozott kulturáltsága az, amely máris meghatározta színész-munkájának ízt és jellegét. Nem az élet letörtjeként került a színpadra, ahol ezután a keserű drámában elégtül ki lelke, hanem elhivatottságból, ennek a pályának készülvé indul az életbe s így hivatásában az élet derűjét, az élet minden szépségét a maga természetes valójában hozta magával a színpadra is. Az életművészet nála igen szerencsésen társult külső alakjával, úgy, hogy korának a legdaliásabb színész-figuráját is benne találták meg. Így szinte adva volt előtte a pálya, amelyet a bonvivant szerepkörben valóban teljes sikerrel futott be. Az emberi társadalom szinte örök gavallér-típusa a színpadon, ritka megtestesítőre talált benne. Hittel, bensőséges meggyőződéssel, átadó és lenyűgöző erővel tette valószínűvé játékát, hogy az írott szerep az ő alakjában életre kelt, hús- és vérfigurát nyert az, a külsőségeken kívül, abból a lélekből fakadt, amely Császár Imrét mint embert is jellemezte. Az ember mindig rejtelmes, jövő cselekedetei még önmaga előtt is titkok. Ezt a tulajdonságot átplántálni színpadi szerepre és bizalmat gerjeszteni olyan tényekkel szemben, amelyeket az előre megírt szerep szerint már mindenki tud, a természet adottságán kívül a legnagyobb színészi bravur. Ez azt jelenti, hogy a színész lényében rejlő erők segítségével rokonszenvet tud ébreszteni a szerepének esetleges ferdeségével szemben, szinte felmentést kap a nézőtől, ha szerep szerint ellenszenves cselekedetet kell végrehajtania, menti a dráma hőseit, kiérleli az író elgondolását és megalapozza a szerep emberi életével a sikert. Császár Imre is azok közé az alakító művészek közé tartozik, akiknek figurájánál kapott örök művészi életet *Tarján főhadnagy* a »Dolovai nábob«

papirosából. *Adhemart*, a »Váljunk el«-ből, itt látjuk a mindennapi életünkben, s hányszor ujjongunk fel, mikor találkozunk *De Ryon*-nal, a »Nők barátja«-ból? Miért, honnan ismerünk rá ezekre az alakokra? A színész felejthetetlen alakításából, abból az életrekeltésből, amely a színész sajátos művészete, amely Császár Imre nevét is maradandó alkotásokért őrzi meg. Szobrok ezek, amelyeket az író csak megálmodott, de amelyekbe életet a színész adott, élő emberek ezek, amelyeket szoborra kögített a művész és minden anyagnál maradandóbban, az emlékezetesség anyagával adott neki örök életet. Ez volt Császár Imre művészete. Eszközei, ha ugyan ezek olyanok, amelyekkel más is sikert arathat, egyszerű művészi eszközök. Ilyen a lelkiismeretes tanulmánya a szerep jellemének, a biztos szereptudás, emberi mozgás, választékos megjelenés, végül őszinteség. Ha most a külsőségektől eltekintünk, az utolsót kivéve, valóban minden eszköze elsajátítható, de a színész őszintesége az a szerepben, ami az alchimisták szerint a bölcsek köve: az a titokzatos valami, ami az aranyat arannyá teszi. A színésznél, s így Császár Imrénél is: ez az egyéniség. Őszintén ezt csak ő maga adhatja.

(Boross Mihály.)

Császár katonái, dráma 5 felv. Írta: Földes Imre. Első előadása 1908. febr. 1-én volt a Magyar Színházban. Főszereplők: Karády István: Vágó Béla, Karády Zoltán: Garas Márton, Karády István: Boross Endre, Schneller Lajos: Z. Molnár László, Szilassy Ernő: Törzs Jenő, Joász Géza: Csontos Gyula, Szedlacsek: Papp Mihály. 100-ik előadása: 1910. jan. 8.

Császár Margit, színésznő, sz. 1891. dec. 14-én *Budapesten*. Színpadra lépett 1913. júl. havában.

Császár Mária, színésznő, sz. 1891. ápr. 21-én, *Budapesten*. Színpadra lépett 1911. okt. havában.

Császár Mihály, főreáliskolai tanár, író, zeneszerző, sz. 1879. jan. 18-án, *Pápán*. 1906. óta a pozsonyi főreáliskolánál működött. Munkája: »Jakab bíró leánya«. Daljáték 3 felv. Bem. 1909. dec. 10-én, Pozsonyban. »A jatagan«. 1912. U. o.